

Charakterystyka programu studiów dla kierunku Praca socjalna studia I stopnia w języku angielskim

Spis treści

Podstawowe informacje o kierunku i programie studiów	3
Liczba godzin zajęć i punktów ECTS.....	3
Koncepcja i cele kształcenia.....	3
Sylwetka absolwenta	4
Zasady i forma odbywania praktyk zawodowych.....	6
Sposoby weryfikacji i oceny efektów uczenia się osiągniętych przez studenta w trakcie całego cyklu kształcenia	7
Katalog przedmiotów	8
Przedmioty ogólnouczelniane	9
Język angielski dla celów akademickich.....	9
Komunikacja międzykulturowa	9
Bezpieczeństwo i higiena cyfrowa.....	9
Osobisty model biznesowy	9
Technologia informacyjna	10
Tworzenie tekstów akademickich	10
Bezpieczeństwo i higiena warunków kształcenia	10
Wyzwania cywilizacyjne	11
Wychowanie fizyczne	11
Przedmioty podstawowe	11
Wstęp do socjologii	11
Psychologia rozwojowa	12
Metody badań społecznych.....	12
Ekonomia społeczna	13
Przedmioty kierunkowe	13
Teoria, historia i aksjologia pracy socjalnej	13
Polityka społeczna w Polsce i Europie	14
Elementy organizacji i zarządzania	15
Metodyka pracy socjalnej.....	15
Stres i wypalenie zawodowe	16
Struktura i organizacja pomocy społecznej	16
Psychologia społeczna	17
Trening interpersonalny	17
Wprowadzenie do praktyki	17
Współczesne migracje międzynarodowe	18
Podstawy prawne pracy socjalnej	18
Działalność pożytku publicznego i wolontariat	18
Projekt socjalny	19
Superwizja pracy socjalnej.....	19
Wspieranie zatrudnienia	19
Mediacje	20
Przedmioty kierunkowe do wyboru	20
Socjologia rodziny.....	20
Zagadnienia zdrowia psychicznego w praktyce pracy socjalnej.....	21

Pozyskiwanie funduszy na realizację projektów społecznych	21
Zarządzanie placówką i kadrami w pomocy społecznej	21
Praca socjalna z młodzieżą	22
Praca socjalna z uchodźcami i imigrantami	22
Starość i procesy starzenia w pracy pracownika socjalnego	22
Aktywizacja seniorów w społeczności lokalnej.....	23
Praca socjalna z dzieckiem i rodziną.....	23
Praca socjalna z osobami z niepełnosprawnościami	23
Sytuacja socjalna i problemy społeczno-kulturowe mniejszości etnicznych.....	24
Praca socjalna z osobami w kryzysie bezdomności	24
Praca socjalna z osobami uzależnionymi.....	25
Przeciwdziałanie marginalizacji i wykluczeniu społecznemu	25
Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie	25
Seminarium dyplomowe.....	26
Załącznik do Katalogu przedmiotów - Matryca efektów uczenia się	27

Podstawowe informacje o kierunku i programie studiów

Nazwa jednostki prowadzącej kierunek	Kolegium Mediów i Komunikacji Społecznej
Nazwa kierunku studiów	Praca socjalna
Poziom studiów	studia pierwszego stopnia
Profil studiów	praktyczny
Forma studiów	stacjonarne
Nazwa dyscypliny, do której został przyporządkowany kierunek	Nauki socjologiczne - 100% (wiodąca)
Rocznik	2023/2024
Liczba semestrów	6
Język studiów	angielski
Tytuł zawodowy nadawany absolwentom	licencjat
Warunkiem ukończenia studiów i uzyskania dyplomu ukończenia studiów jest pozytywna ocena pracy dyplomowej oraz złożenie egzaminu dyplomowego	

Liczba godzin zajęć i punktów ECTS

	stacjonarne	niestacjonarne
Łączna liczba godzin zajęć	2480	-
Wymiar godzin zajęć z wychowania fizycznego	60	-
Wymiar godzin praktyki zawodowej	960	-
Liczba punktów ECTS:		
konieczna do ukończenia studiów	181	-
w ramach zajęć prowadzonych z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia	101 (56%)	-
którą student musi uzyskać w ramach zajęć z dziedziny nauk humanistycznych lub nauk społecznych	5	-
za zajęcia kształtujące umiejętności praktyczne	111 (61%)	-
którą student uzyskuje w ramach zajęć do wyboru	55 (30,4%)	-

Koncepcja i cele kształcenia

Kierunek Praca socjalna jest w zamiarze kierunkiem studiów pierwszego stopnia o profilu praktycznym realizowanym w formie studiów stacjonarnych. Kierunek został przyporządkowany do dyscypliny naukowej nauki socjologiczne.

Celem kształcenia na kierunku Praca socjalna jest wyposażenie studentów w kompetencje do podjęcia pracy w roli wykwalifikowanych pracowników, posiadających wiedzę i umiejętności zawodowe niezbędne do realizacji zadań w różnego rodzaju organizacjach, instytucjach, podmiotach ekonomii społecznej, stowarzyszeniach

związanych z pomocą społeczną i wsparciem socjalnym. Studia mają przygotować studentów do funkcjonowania w zmieniającej się rzeczywistości społecznej, ekonomiczno-prawnej i organizacyjnej.

Głównym celem kształcenia na kierunku Praca socjalna studia pierwszego stopnia o profilu praktycznym jest wyposażenie studentów w kompetencje związane z udzielaniem profesjonalnej pomocy człowiekowi, rodzinie, grupom i zbiorowościom społecznym w trudnych sytuacjach życiowych.

Absolwenci tego kierunku to specjaliści o wysokich kompetencjach analizy i oceny zjawisk powodujących zapotrzebowanie na świadczenia społeczne. Absolwent kierunku Praca socjalna posiadać będzie odpowiednią wiedzę, umiejętności i profil kompetencji niezbędnych dla realizacji zadań stawianych przed pracownikiem socjalnym.

Studenci nabędą kompetencje w zakresie dokonywania diagnozy (analizy i oceny) sytuacji i zjawisk będących przyczyną trudnego położenia jednostek, grup (w tym grup ryzyka) i społeczności lokalnych, doboru i stosowania właściwych metod, technik i środków interwencji socjalnej oraz ewaluacji podejmowanych działań służących rozwiązywaniu problemów społecznych, pobudzania samo-zaradności indywidualnej (działań samopomocowych) u osób, rodzin, grup i środowisk społecznych, kierowania służbami społecznymi i planowania społecznego, konstruowania strategii rozwiązywania konkretnych problemów społecznych, inspirowania zmian społecznych, inicjowania nowych form pomocy osobom i rodzinom.

Sylwetka absolwenta

Po ukończeniu studiów absolwenci kierunku Praca socjalna będą mogli pracować w instytucjach takich jak:

- regionalne ośrodki pomocy społecznej,
- powiatowe centra pomocy rodzinie,
- ośrodki pomocy społecznej,
- placówki opiekuńczo-wychowawcze,
- domy pomocy społecznej dla osób starszych i niepełnosprawnych,
- ośrodki wsparcia,
- jednostki organizacyjne do spraw zatrudnienia i przeciwdziałania bezrobociu,
- placówki dla osób bezdomnych i uzależnionych,
- zakłady karne,
- ośrodki dla uchodźców,
- organizacje pozarządowe zajmujące się diagnozowaniem i przeciwdziałaniem problemom społecznym.

Większość przedmiotów oferowanym studentom do wyboru w ramach programu studiów będzie miała charakter praktyczny - realizowane w formie ćwiczeń i projektów, w większości prowadzone będą także przez praktyków. Ponadto wiele przedmiotów podstawowych (np. Ekonomia społeczna) i kierunkowych (np. Metodyka pracy socjalnej, Struktura i organizacja pomocy społecznej, Polityka społeczna w Polsce i Europie, Działalność pożytku publicznego i wolontariat) będzie prowadzonych z wykorzystaniem praktycznych form ćwiczeniowych i projektowych.

Specyfika zawodu pracownika socjalnego wynika z konieczności pełnienia wielu ról w praktyce pracy z klientami pomocy społecznej. Role zawodowe pracowników socjalnych wynikają z różnorodności celów przez nich realizowanych. Role te zależne są od specyficznych zadań, jakie pracownik wykonuje wobec klienta, instytucji oraz społeczności lokalnej. W literaturze przedmiotu wymienia się najczęściej takie role zawodowe jak: planista, badacz, administrator, konsultant, superwizor, nauczyciel, kierownik, adwokat, arbiter, pośrednik, zarządzający przypadkiem, mediator, negocjator, terapeuta, osoba kierująca, doradca. Zadania wynikające z Ustawy o Pomocy Społecznej oraz oczekiwania stawiane pracownikom nakładają na absolwentów konieczność posiadania wielu umiejętności. Ponadto ciągłe zmiany dokonujące się w sferze problemów społecznych, a także w instytucjach pomocy społecznej powodują, że współczesny pracownik socjalny musi w sposób elastyczny na nie odpowiadać i szybko reagować na zmieniające się otoczenie społeczne. Okres od inwazji rosyjskiej w Ukrainie jest doskonałym przykładem takiej zmiany - gdy z dnia na

dzień organizacje pomocy społecznej, a w tym pracownicy socjalni musieli sprostać zadaniom związanym z nagłym napływem dużej liczby uchodźców wojennych.

Wśród kompetencji współczesnego pracownika socjalnego wymienia się:

1. szeroką wiedzę z zakresu między innymi socjologii, psychologii, polityki społecznej, organizacji i zarządzania, prawa rodzinnego, ekonomii społecznej, współczesnych migracji,
2. umiejętności praktyczne: analiza, diagnoza, techniki, strategia pomocy itp.,
3. predyspozycje psychospołeczne (empatia, życzliwość, łatwość nawiązywania kontaktów interpersonalnych),
4. kompetencje społeczne - zdolność do osiągania celów społecznych, sprawność, asertywność, gratyfikacja, komunikacja niewerbalna, komunikacja werbalna, poznawanie i rozwiązywanie problemów, przedstawianie się (autoprezentacja), radzenie sobie ze stresem.

Powyższe kompetencje znajdują swoje odzwierciedlenie w efektach uczenia się oraz konkretnych przedmiotach zaplanowanych w programie kierunku Praca socjalna.

Głównym założeniem kształcenia na kierunku Praca socjalna jest kształtowanie u studentów umiejętności związanych z wykonywaniem określonych działań wykorzystywanych w praktycznej działalności konkretnych podmiotów pomocy społecznej, w tym organizacji pozarządowych. Założenie to jest możliwe do realizacji poprzez ścisłą współpracę z interesariuszami zewnętrznymi - ośrodkami pomocy społecznej, podmiotami zajmującymi się polityką społeczną, ekonomią społeczną, fundacjami, stowarzyszeniami i innymi organizacjami działającymi w obszarze pomocy społecznej. Współpraca ta da możliwość doskonalenia procesu kształcenia, a w konsekwencji wpływać będzie na kształtowanie pożądanej sylwetki absolwenta. Współpraca ta dotyczy m.in.: tworzenia programu studiów, włączania w proces dydaktyczny osób z doświadczeniem praktycznym, organizacji praktyk zawodowych, organizacji spotkań (hospitacji terenowych), warsztatów i staży, wspólną realizację projektów naukowo-badawczych, realizowania przez studentów prac dyplomowych, a w przyszłości pośrednictwa w zatrudnianiu absolwentów (poprzez dystrybucję wybranych ofert oraz współudział w organizowaniu spotkań z pracodawcami).

Projekt programu studiów został poddany konsultacjom, w których uczestniczyli przedstawiciele interesariuszy zewnętrznych, zapewniający jednocześnie miejsca praktyk dla studentów projektowanego kierunku. Konsultacje dotyczyły w szczególności zawartości merytorycznej poszczególnych przedmiotów, która wynikała z przyjętych efektów uczenia się.

Na różnych etapach prac nad kierunkiem Praca socjalna konsultowano prowadzone działania, weryfikowano pomysły i zasięgano opinii przedstawicieli wielu instytucji i organizacji. Bazowano na ich opinii celem dostosowania zakładanych efektów uczenia się do potrzeb współczesnego rynku pracy. Wśród interesariuszy zewnętrznych znaleźli się między innymi:

- miejskie i gminne ośrodki pomocy społecznej z kilku miejscowości w województwie podkarpackim,
- Podkarpacki Regionalny Ośrodek Wsparcia Ekonomii Społecznej w Rzeszowie,
- DPS w Moczarach,
- Fundacja SOS Życie w Mielcu,
- Podkarpackie Stowarzyszenie dla Aktywnych Rodzin w Rzeszowie,
- Caritas Diecezji Rzeszowskiej,
- UNHCR Polska,
- Polskie Towarzystwo Polityki Społecznej, oddział w Rzeszowie.

Do grupy interesariuszy wewnętrznych zaangażowanych w projektowanie i realizację kształcenia na kierunku Praca socjalna należy zaliczyć także komórki organizacyjne Uczelni: Biuro Karier, Centrum Języków Obcych, Kolegium Medyczne, Akademia 50+, Dział Nauczania, Katedrę Nauk o Polityce i Administracji, Katedrę Zarządzania, Pełnomocnika Rektora ds. Osób z Niepełnosprawnościami, Pełnomocnika Prezydenta ds. Umiejdzynarodowienia Uczelni.

Zasady i forma odbywania praktyk zawodowych

Studenci zobowiązani są do odbycia praktyki zawodowej zgodnie z wymaganiami i w wymiarze określonym w programie studiów dla danego kierunku, poziomu i profilu studiów. Zasady organizacji i realizacji praktyk zawodowych określa *Regulamin studenckich praktyk zawodowych* będący załącznikiem do Zarządzenia Rektora. Jednostką organizacyjną Uczelni wspierającą organizację praktyk zawodowych jest Biuro Praktyk Zawodowych, którym kieruje Uczelniany koordynator ds. praktyk zawodowych. Studenci kierowani są na praktykę zawodową przez koordynatora ds. praktyk zawodowych odpowiedzialnego za praktyki zawodowe na danym kierunku studiów, zwanego dalej „Koordynatorem” (osoba taka musi posiadać wykształcenie z zakresu danego kierunku studiów lub co najmniej 3-letnie doświadczenie w pracy jako nauczyciel akademicki na danym kierunku studiów). Studenci mają możliwość samodzielnego znalezienia miejsca realizacji praktyki zawodowej, mogą również skorzystać z bazy zakładów pracy współpracujących z Uczelnią, prowadzonej przez Biuro Praktyk Zawodowych i uczelniane Biuro Karier.

Student, który chce rozpocząć praktykę zawodową otrzymuje od Koordynatora Arkusz praktyki zawodowej, który przekazuje do zakładu pracy wraz z programem (kartą) praktyki. Zakład pracy potwierdza czy charakterystyka, zakres działalności oraz wyposażenie stanowisk pracy umożliwią studentowi osiągnięcie założonych efektów uczenia się. Decyzję o możliwości odbywania praktyki w danym zakładzie pracy podejmuje Koordynator. Student odbywa praktyki zawodowe na podstawie trójstronnego porozumienia pomiędzy Uczelnią, zakładem pracy, a studentem.

Praktyka zawodowa odbywa się w trakcie przerwy wakacyjnej lub w trakcie roku akademickiego, pod warunkiem, iż nie uniemożliwia to studentowi udziału w zajęciach dydaktycznych. W trakcie praktyk zawodowych Koordynator przeprowadza hospitacje w zakładach pracy w celu weryfikacji prawidłowego przebiegu praktyk zawodowych. Obecność studenta na praktyce jest obowiązkowa. Dopuszcza się nie więcej niż 5 dni usprawiedliwionej nieobecności studenta w trakcie danej części praktyki zawodowej. Praktyka może zostać przedłużona o czas trwania usprawiedliwionej nieobecności. Nieobecność na praktyce usprawiedliwia Koordynator.

Podczas praktyk student prowadzi Dziennik praktyk. Zaliczenia praktyk dokonuje Koordynator na podstawie Dziennika praktyk oraz arkusza oceny, w którym opiekun z zakładu pracy ocenia stopień zrealizowania przez studenta efektów uczenia się zrealizowane podczas praktyki zawodowej.

Regulamin studenckich praktyk zawodowych określa przypadki i warunki na jakich Uczelnia może (na wniosek studenta) zaliczyć na poczet praktyki zawodowej czynności wykonywane przez studenta w ramach zatrudnienia, stażu lub wolontariatu (jeżeli umożliwiły one uzyskanie efektów uczenia się określonych w programie studiów dla praktyk zawodowych).

Na kierunku *Praca socjalna* studenci mogą realizować praktyki zawodowe m.in. w: regionalnych ośrodkach pomocy społecznej, powiatowych centrach pomocy rodzinie, ośrodkach pomocy społecznej, placówkach opiekuńczo-wychowawczych, domach pomocy społecznej dla osób starszych i niepełnosprawnych, ośrodkach wsparcia, jednostkach organizacyjnych do spraw zatrudnienia i przeciwdziałania bezrobociu, placówkach dla osób bezdomnych i uzależnionych, zakładach karnych, ośrodkach dla uchodźców, organizacjach pozarządowych zajmujących się diagnozowaniem i przeciwdziałaniem problemom społecznym.

Efekty uczenia się realizowane podczas praktyk:

Praktyka zawodowa cz. 1

Lp.	Opis przedmiotowych efektów uczenia się	Odniesienie do efektów uczenia się dla kierunku
Po zaliczeniu przedmiotu student w zakresie WIEDZY		
P_W01	zna główne cele i zadania placówki - instytucji realizującej programy pomocy społecznej wobec osób - klientów w różnych fazach życia;	K_W06
P_W02	zna warsztat pracownika socjalnego i obowiązki oraz prawa pracownika socjalnego	K_W06
P_W03	zna podstawowe przepisy prawne i akty wykonawcze dotyczące pomocy społecznej i pracy socjalnej,	K_W06
P_W04	zna rodzaje dokumentów obowiązujących w placówce oraz ich obieg	K_W06

Po zaliczeniu przedmiotu student w zakresie UMIEJĘTNOŚCI		
P_U01	potrafi wykorzystać wiedzę teoretyczną zdobytą w trakcie studiów w działalności praktycznej, w szczególności wiedzy dotyczącej procedur, form oferowanego wsparcia, metod, technik i narzędzi wykorzystywanych w jednostkach organizacyjnych pomocy społecznej oraz innych instytucjach, które działają w różnych sferach szeroko rozumianej pomocy społecznej	K_U02
P_U02	umie właściwie dobrać metody, techniki i inne rozwiązania w celu projektowania działań społecznych i generowania sposobów rozwiązywania konkretnych problemów społecznych.	K_U07
Po zaliczeniu praktyki student w zakresie KOMPETENCJI SPOŁECZNYCH		
P_K01	przejawia postawę otwartości na nową wiedzę, nowe umiejętności zawodowe.	K_K03

Praktyka zawodowa cz. 2

Lp.	Opis przedmiotowych efektów uczenia się	Odniesienie do efektów uczenia się dla kierunku
Po zaliczeniu praktyki student w zakresie UMIEJĘTNOŚCI		
P_U01	Umie identyfikować i rozwiązywać złożone, nietypowe problemy pojawiające się w obszarach rzeczywistości społecznej	K_U02
P_U02	Umie dokonać właściwego doboru metod, technik i narzędzi w pracy socjalnej	K_U07
P_U03	potrafi zaplanować rozwiązanie konkretnego problemu dotyczącego klientów pomocy społecznej i zaproponować odpowiednie działania (profilaktyczne, kompensacyjne, pomocowe) w tym zakresie	K_U09
Po zaliczeniu praktyki student w zakresie KOMPETENCJI SPOŁECZNYCH		
P_K01	Student przejawia postawę otwartości na nową wiedzę, nowe umiejętności zawodowe.	K_K03

Sposoby weryfikacji i oceny efektów uczenia się osiągniętych przez studenta w trakcie całego cyklu kształcenia

Na system sprawdzania i oceny stopnia osiągnięcia przez studenta efektów uczenia składają się:

- bieżąca weryfikacja i ocena osiągniętych przez studenta efektów uczenia się podczas zaliczeń i egzaminów z poszczególnych przedmiotów realizowanych w ramach semestru,
- bieżąca weryfikacja i ocena osiągniętych przez studenta efektów uczenia się podczas realizacji praktyk zawodowych,
- końcowa weryfikacja i ocena osiągniętych przez studenta efektów uczenia się podczas przeprowadzania egzaminu dyplomowego.

Kluczowymi elementami systemu sprawdzania i oceniania osiągnięcia efektów uczenia się są karty przedmiotów oraz zawarty w nich system weryfikacji stopnia osiągnięcia efektów uczenia się. Karty przedmiotów określają m.in. charakter efektów przewidzianych do osiągnięcia, metody weryfikacji osiągnięcia tych efektów oraz kryteria pozwalające określić, na jakim poziomie efekty te zostały osiągnięte. System weryfikacji zabezpiecza natomiast warunki niezbędne dla obiektywnej i prawidłowej oceny stopnia osiągnięcia założonych efektów uczenia się za pomocą metod weryfikacji określonych w karcie przedmiotu.

Dobór sposobów (metod) weryfikacji i oceny efektów uczenia się zdeterminowany jest charakterem efektów uczenia się przewidzianych do osiągnięcia w ramach danego przedmiotu. Celem poszczególnych form zajęć

realizowanych w ramach przedmiotu jest osiągnięcie przez studenta określonego poziomu efektów uczenia się w kategoriach: wiedza, umiejętności i kompetencje społeczne. Dlatego też metodę weryfikacji i oceny dostosowuje się do charakteru (kategorii) weryfikowanego i ocenianego efektu uczenia się (istnieje bowiem istotna różnica między „wiedzieć, jak coś zrobić”, a „umieć to zrobić”). Jeżeli efekty uczenia się dotyczą np. „mówienia”, metody weryfikacji powinny przewidywać wypowiedź ustną, np. rozmowę. Jeśli celem weryfikacji jest natomiast sprawdzenie umiejętności wykonania określonej czynności, metody weryfikacji powinny przewidywać przestrzeń do prowadzenia obserwacji lub narzędzia wykonania tej czynności. Przygotowując narzędzia weryfikacji efektów uczenia się nauczyciele akademicy i inne osoby prowadzące zajęcia bazują na zapisach Kart przedmiotów (które zawierają m.in. informacje o celach przedmiotu, przedmiotowych efektach uczenia się, treściach kształcenia, metodach weryfikacji i kryteriach oceny stopnia osiągnięcia poszczególnych efektów uczenia) oraz na wytycznych określonych w Zarządzeniu Rektora *w sprawie przygotowania narzędzi ewaluacji wyników procesu dydaktycznego*.

W zależności od charakteru (kategorii) weryfikowanego efektu uczenia, na etapie bieżącej weryfikacji i oceny osiągniętych przez studenta efektów uczenia się, stosowane są m.in. następujące metody:

- kategoria „wiedza” – testy, pytania opisowe, zadania (pytania) otwarte i zamknięte;
- kategoria umiejętności i kompetencji społecznych - zadania praktyczne nisko i wysoko symulowane, zadania (pytania) otwarte, metoda projektów, metoda case study, problemy do rozwiązania.

Kluczową metodą stosowaną na etapie bieżącej weryfikacji i oceny osiągniętych przez studenta efektów uczenia się podczas realizacji praktyk zawodowych jest metoda obserwacji w warunkach rzeczywistych, polegająca na analizie/obserwacji działania studenta w rzeczywistych warunkach realizacji zadań wynikających z treści efektów uczenia się. Celem stosowania tej metody jest ocena stopnia wykonania przez studenta określonego (często wąsko zdefiniowanego) zadania związanego z wykorzystaniem praktycznych umiejętności. Wynik realizowanego zadania podlega ocenie ze względu na jego jakość oraz poprawność realizacji procedury zastosowanej do rozwiązania/wykonania zadania.

Końcowa weryfikacja i ocena osiągniętych przez studenta efektów uczenia się odbywa się na etapie przygotowania przez studenta pracy dyplomowej oraz podczas egzaminu dyplomowego. Z uwagi na praktyczny profil kształcenia wymagane jest realizowanie przez studentów prac dyplomowych o charakterze praktycznym, zgodnych ze studiowanym kierunkiem oraz obraną specjalnością. Celem realizacji pracy dyplomowej jest rozwiązanie problemu praktycznego (prace na studiach pierwszego stopnia). Kryteria oceniania pracy dyplomowej odnoszą się do jej zawartości merytorycznej i wartości edytorskiej. Oba te aspekty są określone przez umiejętnościowe efekty uczenia się zawarte w karcie przedmiotu *Seminarium dyplomowe*. Szczegółowe rozwinięcie zasad znajduje się w corocznie aktualizowanym Zarządzeniu Rektora *w sprawie prac dyplomowych i egzaminów dyplomowych*. Promotor pracy oraz recenzent dokonują niezależnie od siebie oceny pracy. Ocenie podlega m.in. związek treści z tytułem pracy, opanowanie techniki pisania pracy dyplomowej oraz poprawności stylistyczno-językowej, merytoryczna zawartość pracy, nowe ujęcie problemu/tematyki, dobór oraz wykorzystanie źródeł. Drugim etapem kontroli końcowej jest ustny egzamin dyplomowy, który obejmuje: zaprezentowanie pracy dyplomowej przez studenta, dyskusję dotyczącą wybranego tematu z zakresu prezentowanej pracy dyplomowej oraz odpowiedź studenta na dwa pytania problemowe z zakresu kierunkowych efektów uczenia się.

Podstawowymi sposobami dokumentowania efektów uczenia się osiągniętych przez studenta na różnych etapach procesu kształcenia są: prace egzaminacyjne i zaliczeniowe, zrealizowane projekty, dzienniki praktyk, praca dyplomowa. W celu zabezpieczenia tej dokumentacji osoby prowadzące zajęcia zobowiązane są do przechowywania prac etapowych studentów przez okres sześciu miesięcy od zakończenia danego semestru, a wybrane prace etapowe są gromadzone i archiwizowane przez Biuro ds. Jakości Kształcenia. Dokumentacja praktyk zawodowych jest archiwizowana przez Biuro Praktyk Zawodowych, a prace dyplomowe są archiwizowane i przechowywane przez Dziekanat w teczkach studentów.

Katalog przedmiotów

Niniejszy rozdział zawiera informacje o przedmiotach zawartych w planie studiów dla kierunku Praca socjalna studia I stopnia, wraz z przypisaniem do nich efektów uczenia się (vide załącznik Matryca efektów uczenia się) i treści programowych zapewniających uzyskanie tych efektów, co zgodnie ze stanowiskiem interpretacyjnym nr 10/2022 Prezydium Polskiej Komisji Akredytacyjnej z dnia 9.06.2022 r., wypełnia obowiązek określony w § 3 ust. 1 pkt 3 rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 27 września 2018 r. *w sprawie studiów*,

tj. „W programie studiów określa się (...) zajęcia lub grupy zajęć, niezależnie od formy ich prowadzenia, wraz z przypisaniem do nich efektów uczenia się i treści programowych zapewniających uzyskanie tych efektów”.

Przedmioty ogólnouczelniane

Język angielski dla celów akademickich

Wymagania wstępne (wynikające z następstwa przedmiotów):

- Poziom języka – B1+ wg Europejskiego Systemu Opisu Kształcenia Językowego

Treści kształcenia:

- Rozwijanie zasobów słownictwa akademickiego na danym poziomie, z uwzględnieniem słownictwa z obszaru kierunku studiów
- Rozwijanie znajomości struktur gramatycznych odpowiednich do poziomu B2.
- Ćwiczenie rozumienia tekstu pisanego, z uwzględnieniem tematyki z obszaru kierunku studiów i specyfiki tekstów akademickich.
- Ćwiczenie rozumienia tekstu ze słuchu, z uwzględnieniem tematyki z obszaru kierunku studiów i specyfiki tekstów akademickich
- Rozwijanie umiejętności przygotowania wypowiedzi ustnych (np. prezentacji) z uwzględnieniem tematyki z obszaru kierunku studiów i specyfiki wypowiedzi akademickich.
- Rozwijanie umiejętności przygotowania wypowiedzi pisemnych na danym poziomie, z uwzględnieniem tematyki z obszaru kierunku studiów i specyfiki wypowiedzi akademickich.

Komunikacja międzykulturowa

Wymagania wstępne (wynikające z następstwa przedmiotów):

- Brak

Treści kształcenia:

- Komunikacja międzykulturowa - podstawowe pojęcia, teorie, definicje. Komunikowanie jako proces. Kompetencje kulturowe a komunikowanie.
- Język i jego wpływ na komunikowanie w środowisku międzykulturowym. Komunikacja werbalna i niewerbalna w różnych kulturach. Modele analizowania kultur.
- Różnice kulturowe jako źródło barier w komunikacji międzykulturowej. Prawa człowieka, w tym zagadnienie równości płci, w kontekście różnic międzykulturowych.
- Podstawowe pojęcia z zakresu psychologii międzykulturowej; kontekst ekokulturowy; wartości, jako podstawowy element motywujący w życiu jednostek.

Bezpieczeństwo i higiena cyfrowa

Wymagania wstępne (wynikające z następstwa przedmiotów):

- Brak

Treści kształcenia:

- Wprowadzenia do terminologii kultury informacyjnej: podstawowe pojęcia, elementy, znaczenie dla życia jednostkowego i społecznego. Alfabetyzacja informacyjna a kultura informacyjna.
- Kultura informacyjna jako istota społeczeństwa obywatelskiego: współczesne zagrożenia i wyzwania dla społeczeństwa obywatelskiego i państwa prawa. Postprawda: przyczyny, przejawy i skutki w życiu jednostkowym i społecznym. Pojęcie, geneza i historia fake newsów. Skutki fake newsów dla debaty publicznej.
- Czym jest higiena cyfrowa i jak o nią zadbać? Podstawowe zasady. Higiena cyfrowa w relacjach z ludźmi. Smartfony i zdrowie psychiczne.
- Cyberstres, syndrom FOMO i postawa „always on”.

Osobisty model biznesowy

Wymagania wstępne (wynikające z następstwa przedmiotów):

- Brak

Treści kształcenia:

- Wprowadzenie do zagadnień związanych z pracą zawodową
- Metody i techniki podejścia Designing Your Life

- Prototypowanie wybranego stanowiska pracy powiązanego z tożsamością zawodową
- Prototypowanie osobistego modelu biznesowego
- Planowanie ścieżki kształcenia na podstawie osobistego modelu biznesowego.

Technologia informacyjna

Wymagania wstępne (wynikające z następstwa przedmiotów):

- Brak

Treści kształcenia:

- Architektura systemu komputerowego, charakterystyka poszczególnych elementów. System operacyjny i oprogramowanie narzędziowe oraz użytkowe. Sieci komputerowe i usługi sieciowe. Zagadnienia bezpieczeństwa pracy w sieci. Korzystanie z głównych elementów systemu operacyjnego.
- Organizacja przechowywania danych w pamięciach masowych, praca z plikami, tworzenie katalogów, nazewnictwo plików, kopiowanie i przenoszenie plików i katalogów. Wyszukiwanie plików i katalogów. Kompresja i dekompresja plików.
- Obsługa przeglądarki internetowej, wyszukiwanie informacji w Internecie. Obsługa programów pocztowych.
- Praca z dokumentami tekstowymi, zapisywanie w różnych formatach plików. Wybór odpowiednich opcji w celu zwiększenia szybkości i efektywności pracy.
- Tworzenie i edycja dokumentów tekstowych, zastosowanie różnych formatów w celu udoskonalenia dokumentu.
- Wykorzystanie zaawansowanych narzędzi edytora tekstu jak szablony dokumentów, tworzenie automatycznych spisów treści i obiektów.
- Praca z arkuszami kalkulacyjnymi, zapisywanie w różnych formatach plików. Wybór odpowiednich opcji w celu zwiększenia szybkości i efektywności pracy.
- Tworzenie i edycja zawartości arkusza kalkulacyjnych. Formatowanie danych. Zastosowanie predefiniowanych formuł matematycznych i logicznych a także tworzenie własnych formuł.
- Dobór, tworzenie i modyfikacja wykresów. Ustawienia dokumentów do wydruku. Sprawdzanie i poprawa zawartości.
- Tworzenie prezentacji multimedialnych, stosując różne sposoby jej wyświetlania, wraz z umiejętnością zastosowania różnych sposobów układu i wyglądu slajdów.
- Wprowadzanie, formatowanie i edycja tekstu w prezentacjach, wstawianie i edycja obrazów, rysunków i innych obiektów.
- Tworzenie i formatowanie wykresów z danych, stosowanie animacji elementów i przejść slajdów oraz sprawdzanie i poprawianie zawartości prezentacji przed jej końcowym rozpowszechnieniem.

Tworzenie tekstów akademickich

Wymagania wstępne (wynikające z następstwa przedmiotów):

- Brak

Treści kształcenia:

- Etapy rozwiązywania problemu: etap dostrzegania problemu, etap analizy warunków początkowych, etap wytwarzania pomysłów rozwiązania, etap weryfikacji.
- Etapy pisania pracy dyplomowej: opracowanie planu merytorycznego, analiza materiałów źródłowych, pisanie zasadniczej części pracy
- Formalne aspekty pisania pracy (instrukcja pisania pracy dyplomowej obowiązująca na Uczelni): formatowanie tekstu, marginesy, automatyczny spis treści, wzory, rysunki (w tym wykresy, schematy, zdjęcia), tabele i zasady ich podpisywania, przypisy i wykaz literatury.
- Przedmiot i podmioty praw autorskich. Autorskie prawa majątkowe i osobiste.

Bezpieczeństwo i higiena warunków kształcenia

Wymagania wstępne (wynikające z następstwa przedmiotów):

- Brak

Treści kształcenia:

- Niektóre regulacje prawne z zakresu ochrony pracy, w tym dotyczące praw i obowiązków studentów i pracowników uczelni.
- Postulaty ergonomii w organizowaniu bezpiecznego stanowiska nauki z komputerem i innymi maszynami. Ocena zagrożeń czynnikami szkodliwymi i uciążliwymi dla zdrowia, występującymi w procesach pracy i nauki oraz metody ochrony przed zagrożeniami w czasie zajęć dydaktycznych.
- Psychologiczne wskazówki jak się uczyć i organizować pracę (prawo Pareto w uczeniu się, efekt początku i końca-przerwy w nauce, krzywa zapominania, rola powtarzania, dobowy rytm intelektualny, warunki efektywnej pracy umysłowej, przełamywanie blokad pamięciowych.
- Zasady postępowania w razie wypadków i w sytuacjach zagrożeń (pożaru, awarii, itp.), w tym zasady udzielania pomocy przedlekarskiej w razie wypadku.

Wyzwania cywilizacyjne

Wymagania wstępne (wynikające z następstwa przedmiotów):

- Brak

Treści kształcenia:

- Katalog zagrożeń cywilizacyjnych i konieczne procesy naprawcze.
- Różnorodność nasienna i bioróżnorodność ekosystemu leśnego Rozpoznawanie podstawowych gatunków roślin zielnych.
- Zagospodarowanie odpadów organicznych, podstawowe właściwości gleby i wody.
- Zakres koniecznych zmian w gospodarce i w sposobie organizacji i funkcjonowania społeczeństwa dla jego pomyślności.
- Sztuczna inteligencja (AI), media społecznościowe i nowe technologie w zdrowiu i chorobie.
- Wzorce zachowań a przedwczesny zgon, otoczenie socjalne a zdrowie.
- Epidemie XXI wieku: nadciśnienie tętnicze, nowotwory, otyłość, choroby zakaźne.
- Zdrowie psychiczne.
- Funkcje żywności, jej rodzaje, wartość zdrowotna oraz choroby o podłożu żywieniowym.
- Zasady zdrowego żywienia, źródła zagrożeń zdrowotnych żywności oraz rodzaje diet w profilaktyce wybranych chorób cywilizacyjnych.

Wychowanie fizyczne

Wymagania wstępne (wynikające z następstwa przedmiotów):

- Brak

Treści kształcenia:

- Lekkoatletyka. Ćwiczenia ogólnorozwojowe, rozgrzewka, bieg, skok, rzut. Zasady
- Piłka siatkowa. Przyjęcie i podanie piłki sposobem oburącz górnym i oburącz dolnym, zagrywka, przyjęcie zagrywki. Taktyka: podstawowe ustawienie na boisku przy własnej zagrywce, asekuracja bloku środkiem obrony i własnego ataku, gra szkolna i właściwa. Zasady gry.
- Piłka nożna. Przyjęcie piłki w miejscu i biegu, uderzenia piłki: wewnętrzną częścią stopy, podbiciem, uderzenie głową, prowadzenie piłki. Taktyka: rozgrywanie stałych fragmentów gry; rzuty wolne, rzut z rogu, karny, gra uproszczona i właściwa. Zasady gry.
- Piłka koszykowa. Podania, chwyty, rzuty z miejsca i z wysokości, rzut z biegu, kozłowanie, taktyka: obrona każdy swego, atak według zasad, gra uproszczona i właściwa. Zasady gry.
- Zajęcia ruchowe przy muzyce: aerobik, step reebok, callanetics, zajęcia z przyborami, stretching
- Specjalistyczne zajęcia siłowe na siłowni.
- Nordic walking, marszobiegi, biegi terenowe – technika wykonywania
- Tenis, tenis stołowy, badminton. Technika, zasady gry.

Przedmioty podstawowe

Wstęp do socjologii

Wymagania wstępne (wynikające z następstwa przedmiotów):

- Brak

Treści kształcenia:

- Presocjologiczna refleksja nad społeczeństwem i miejscem jednostki w społeczeństwie. Geneza, istota i rozwój socjologii. Obraz współczesnej socjologii. Socjologia a inne nauki społeczne.
- Pojęcie struktury społecznej – problemy definicyjne, podstawowe typologie; instytucja społeczna – organizacja społeczna – struktura społeczna. Marginalizacja społeczna. Underclass.
- Środowisko społeczne – kręgi społeczne, wspólnoty, społeczności lokalne. Grupy społeczne, grupy przynależności i grupy odniesienia – struktura grup, układ ról. Teoria roli społecznej. Tożsamość i role społeczne. Więzy społeczne.
- Zachowania, działania, interakcje. Interakcje społeczne.
- Zmiana społeczna; globalne trendy społeczne.
- Nierówności: klasowe, etniczne i płci. Stratyfikacja społeczna. Stratyfikacja klasowa. Stratyfikacja etniczna. Stratyfikacja płci. Gender (płeć determinowana kulturowo).
- Socjalizacja. Interakcja a proces stawania się człowiekiem. Socjalizacja a społeczeństwo. Proces socjalizacji. Stadia socjalizacji.
- Kontrola społeczna, konformizm, dewiacja
- Populacja, społeczność lokalna i środowisko. Populacja a demografia
- Konformizm i dewiacja. Zaburzenia, dewiacje i sprzeciw społeczny. Konflikty społeczne i sposoby ich rozwiązywania
- Integracja i dezintegracja społeczna. Patologia. Naznaczanie społeczne.
- Pojęcie instytucji i instytucjonalizacji w socjologii. Instytucje totalne.
- Władza i polityka. Państwo. Władza. Prawomocność władzy.

Psychologia rozwojowa

Wymagania wstępne (wynikające z następstwa przedmiotów):

- Brak

Treści kształcenia:

- Wprowadzenie do zagadnień z psychologii rozwoju człowieka - pojęcie zmiany rozwojowej, kryzysy rozwojowe, czynniki warunkujące rozwój psychiczny, stadialność rozwoju, ciągłość i nieciągłość rozwoju, tempo i rytm rozwoju, pojęcia akceleracji i retardacji.
- Teorie rozwoju dziecka.
- Metody badania rozwoju
- Rozwój mowy (nabywanie i rozwój mowy; gramatyzacja mowy; funkcje mowy).
- Wybrane teorie rozwoju poznawczego.
- Rozwój emocjonalny i społeczny dzieci i młodzieży.
- Etapy rozwoju człowieka- zadania, zasoby i zagrożenia
- Prawidłowości rozwoju w okresie prenatalnym i noworodkowym.
- Wczesne dzieciństwo. Średnie dzieciństwo. Wiek szkolny. Okres dorastania.
- Charakterystyka i zadania rozwojowe okresu wczesnej i średniej dorosłości. Późna dorosłość – problem starzenia się i śmierci.

Metody badań społecznych

Wymagania wstępne (wynikające z następstwa przedmiotów):

- Brak

Treści kształcenia:

- Nauka i poznanie naukowe: pojęcie nauki i źródła wiedzy w nauce, założenia leżące u podstaw nauk empirycznych, kryteria naukowości, cele poznania naukowego.
- Etapy i organizacja procesu badawczego, elementy projektu badań. Problemy i hipotezy badawcze: klasyfikacja problemów, kryteria poprawności problemów i hipotez, formułowanie pytań badawczych.
- Badania sondażowe: plany badań sondażowych, sondaż bezpośredni, on-line, pocztowy i telefoniczny. Konstruowanie kwestionariusza w badaniach sondażowych
- Badania jakościowe: indywidualny wywiad pogłębiony, zogniskowany wywiad grupowy, obserwacja, wywiad biograficzny. Rekrutacja do badań. Konstruowanie scenariusza wywiadu pogłębionego oraz zogniskowanego wywiadu grupowego.
- Analiza zawartości: jednostki analizy, kategorie analityczne. Konstruowanie kategorii analitycznych oraz formularza klucza kategorizacyjnego.
- Dobór próby: pojęcie próby i populacji, reprezentatywność, dobór probabilistyczny, nieprobabilistyczny
- Analiza, wnioskowanie i interpretacja danych empirycznych.
- Problemy etyczne w badaniach społecznych: standardy etyczne w badaniach społecznych, stosowanie i publikowanie wyników badań.
- Zaplanowanie i przeprowadzenie badania sondażowego i wywiadu pogłębionego w obszarze aktualnych problemów społecznych.

Ekonomia społeczna

Wymagania wstępne (wynikające z następstwa przedmiotów):

- Brak

Treści kształcenia:

- Przegląd teorii kapitału społecznego. Społeczne funkcje państwowości a instytucje rozumiane jako „reguły gry”.
- Funkcja opiekuńcza państwa i jej finansowanie
- Ekonomia społeczna i solidarna. Organizacje pozarządowe, spółdzielnie pracy, przedsiębiorstwa społeczne, spółdzielnie socjalne, i inne podmioty ekonomii społecznej.
- Przegląd wybranych aktów prawnych krajowych i regionalnych programów rozwoju ekonomii społecznej. Źródła finansowania ekonomii społecznej.
- Dobre praktyki PES. Innowacje społeczne – doświadczenia polskie i światowe.
- Diagnoza środowiska – od pomysłu do realizacji.
- Czy PES potrzebują formułować cele strategiczne?
- Pozyskiwanie źródeł finansowania dla podmiotów ekonomii społecznej.
- Organizowanie kapitału społecznego w celu osiągnięcia przemiany – przykłady.
- Rola liderów w ekonomii społecznej.
- Znaczenie ewaluacji i kontroli efektów a działalność przedsiębiorstw społecznych.

Przedmioty kierunkowe

Teoria, historia i aksjologia pracy socjalnej

Część 1 przedmiotu

Wymagania wstępne (wynikające z następstwa przedmiotów):

- Brak

Treści kształcenia:

- Geneza i ewolucja pomocy społecznej i pracy socjalnej w krajach europejskich.
- Istota, cele i funkcje pomocy społecznej. Zasadnicze modele pomocy społecznej oraz działania w pracy socjalnej i ich zastosowanie.

- Teoretyczne założenia w pracy socjalnej (ontologiczne, epistemologiczne i praktyczne). Podstawowe metody pracy socjalnej.
- Wstęp do aksjologii. Wartości, aksjologia, aksjologia zawodowa, normy, zasady.
- Aksjologia a etyka zawodowa i etyka kodeksowa
- Kodeks etyczny pracowników socjalnych.
- Podstawowe dylematy w pracy socjalnej – omówienie przykładów
- Analiza wybranego dylematu etycznego

Część 2 przedmiotu

Wymagania wstępne (wynikające z następstwa przedmiotów):

- Teoria, historia i aksjologia pracy socjalnej cz.1

Treści kształcenia:

- Rozwój i współczesne oblicza pracy socjalnej jako działalności społecznej i profesjonalnej (cele, zadania, funkcje).
- Wybrane modele i programy pracy socjalnej z różnymi kategoriami klientów.
- Pomoc społeczna jako profesja. Perspektywy i kierunki rozwoju pracy socjalnej w Polsce i w krajach europejskich
- Struktura i instytucje pomocy społecznej: rządowa, regionalna, samorządowa, lokalna
- Diagnostowanie jako główna metoda pracy w pomocy społecznej.
- Projektowanie zmian społecznych (definicyjne ujęcia projektowania zmian społecznych, projekt socjalny, rodzaje projektów socjalnych).
- Wybrane współczesne teorie w pracy socjalnej.
- Zasady w obszarze pomocy społecznej i pracy socjalnej i ich stosowanie. Etyka pracownika socjalnego.
- Deprywacja społeczna a pomoc społeczna. Deprywacja społeczna jako ekskluzja. Wersje problemu społecznego. Wyjaśnienie zjawiska. Wykluczenie społeczne. Marginalizacja społeczna a praca socjalna. Inkluzja. Aktywizacja w pracy socjalnej.
- Diagnostyka w pracy socjalnej.
- Planowanie pracy socjalnej.
- Profilaktyka w pracy socjalnej.
- Praca socjalna wobec współczesnych zjawisk patologicznych.

Polityka społeczna w Polsce i Europie

Wymagania wstępne (wynikające z następstwa przedmiotów):

- Brak

Treści kształcenia:

- Definicje i paradygmat polityki społecznej oraz powiązania z innymi naukami. Cele i zadania polityki społecznej.
- Historyczne uwarunkowania i geneza polityki społecznej. Pojęcie welfare state.
- Modele polityki społecznej
- Wartości i zasady w polityce społecznej. Ideologie polityczne a polityka społeczna.
- Sektory i podmioty polityki społecznej.
- Polityka społeczna wobec kluczowych problemów społecznych.
- Transnacionalizacja polityki społecznej. Polityka społeczna w krajach Unii Europejskiej a europejski model socjalny
- Zabezpieczenie i ubezpieczenia społeczne.
- Rynek pracy i polityka zatrudnienia – problemy społeczne w sferze pracy
- Ubóstwo i wykluczenie społeczne jako problem społeczny.
- Rodziny i polityka rodzinna; stan i kierunki przemian.
- Polityka społeczna wobec problemów starzejących się społeczeństw. Praca socjalna z osobami starszymi.
- Polityka społeczna wobec osób z niepełnosprawnościami. Możliwości wsparcia ze strony pracownika socjalnego.
- Polityka społeczna wobec migracji. Porównanie wybranych aspektów polityki społecznej w Polsce i krajach europejskich

Elementy organizacji i zarządzania

Wymagania wstępne (wynikające z następstwa przedmiotów):

- Brak

Treści kształcenia:

- Istota i specyfika zarządzania w pracy socjalnej
- Organizacja i jej otoczenie
- Planowanie i podejmowanie decyzji
- Organizowanie
- Kierowanie i motywowanie
- Kontrolowanie
- Pracownik socjalny jako menedżer: identyfikacja związków organizacji z jej otoczeniem, proces podejmowania decyzji kierowniczych, motywowanie pracowników, niezbędne zmiany w organizacji
- Organizacja społeczna
- Wizja i misja organizacji
- Prognozowanie w oparciu o informacje płynące z otoczenia szans i zagrożeń oddziałujących na organizację oraz identyfikacja słabych i mocnych stron organizacji
- Propozycje działań i ewentualnych zmian w organizacji

Metodyka pracy socjalnej*Część 1 przedmiotu*

Wymagania wstępne (wynikające z następstwa przedmiotów):

- Teoria, historia i aksjologia pracy socjalnej (cz. 1),
- Polityka społeczna w Polsce i Europie

Treści kształcenia:

- Wprowadzenie w problematykę przedmiotu , w tym zarys wybranych koncepcji pracy socjalnej.
- Środowisko zamieszkania jako teren działalności socjalnej
- Praca socjalna z osobą i rodziną według Standardu Pracy Socjalnej
- Etyczne i prakseologiczne podstawy interwencji pracownika socjalnego.
- Wybrane aspekty diagnozy społecznej i główne narzędzia diagnostyczne pracownika socjalnego. Kwestionariusz rodzinnego wywiadu środowiskowego jako podstawowe narzędzie diagnostyczne pracownika socjalnego
- Metoda prowadzenia indywidualnego przypadku (case work)
- Metoda pracy grupowej (group work oraz team work).
- Metoda organizowania społeczności lokalnej (community organization, community work).
- Metodyka działania w obszarze pracy socjalnej - istota.
- Etyczne podstawy interwencji pracownika socjalnego
- Zasady pracy socjalnej w środowisku zamieszkania
- Diagnoza społeczna i jej podstawowe narzędzia
- Technika kontraktu w pracy socjalnej
- Praca socjalna w wybranych obszarach problemowych/z wybranymi grupami osób
- Rodzaje świadczeń i usług oraz zakres zadań własnych i zleconych poszczególnym jednostkom realizującym zadania z zakresu pomocy społecznej.
- Podstawowa wiedza o innych rodzajach świadczeń wynikających z dodatkowych aktów prawnych,
- Praktyczne opracowanie wywiadów środowiskowych odnoszących się do sytuacji trudnej osoby/rodziny oraz prezentacja na forum grupy tych przypadków, planowanie pomocy.

Część 2 przedmiotu

Wymagania wstępne (wynikające z następstwa przedmiotów):

- Teoria, historia i aksjologia pracy socjalnej,
- Polityka społeczna w Polsce i Europie

- **Metodyka pracy socjalnej cz.1**

Treści kształcenia:

- Praca socjalna w środowisku zamkniętym.
- Interwencja kryzysowa – specyfika i analiza wybranych typów interwencji kryzysowej.
- Podstawowe umiejętności zawodowe w pracy socjalnej.
- Role zawodowe pracownika socjalnego w ujęciu klasycznym i współczesnym.
- Współczesna rola pomocy społecznej w Polsce w zakresie przeciwdziałania biedzie i wykluczeniu społecznemu
- Zarys nowych kierunków oraz tendencji w organizacji i zarządzaniu pomocą społeczną.
- Kierowanie i zarządzanie superwizyjne w obszarze pomocy społecznej.
- Kontakt interpersonalny w relacji klient - pracownik socjalny
- Rozwiązywanie konfliktów- rodzaje i strategie rozstrzygania konfliktów w pracy pracowników socjalnych.
- Empowerment i jego znaczenie w pracy socjalnej oraz działaniach pomocowych
- Dialog Motywujący/Terapia Motywująca – cele i znaczenie oraz zastosowanie w pracy z trudnym klientem
- Pracownik socjalny wobec różnych kategorii klientów i problemów społecznych
- Organizacja systemu pieczy zastępczej
- Asystentura rodziny jako forma wsparcia dla rodzin z problemami opiekuńczo-wychowawczymi
- Organizacja i koordynacja działań różnych instytucji na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie w społeczności lokalnej.
- Streetworking jako forma działań pomocowych – jego istota, cele i metody

Stres i wypalenie zawodowe

Wymagania wstępne (wynikające z następstwa przedmiotów):

- Elementy organizacji i zarządzania

Treści kształcenia:

- Stres jako zjawisko w życiu osobistym i zawodowym pracownika socjalnego oraz beneficjenta pomocy społecznej
- Podstawowe koncepcje stresu. Klasyfikacja stresorów
- Objawy stresu: somatyczne, psychologiczne, społeczne
- Zapobieganie stresowi, radzenie sobie ze stresem i działania terapeutyczne
- Wypalenie zawodowe jako zjawisko w życiu osobistym i zawodowym pracownika socjalnego oraz beneficjenta pomocy społecznej
- Koncepcje i pojęcia związane z wypaleniem zawodowym
- Przyczyny, objawy i następstwa wypalenia zawodowego
- Zapobieganie wypaleniu zawodowemu i działania terapeutyczne

Struktura i organizacja pomocy społecznej

Wymagania wstępne (wynikające z następstwa przedmiotów):

- Brak

Treści kształcenia:

- Pomoc społeczna – pojęcie, ogólne zasady, prawa, normy i wartości pomocy społecznej.
- Ewolucja rozwoju pomocy społecznej w Polsce i na świecie.
- Instytucje pomocy społecznej i ich zadania.
- Zasady funkcjonowania systemu pomocy społecznej w Polsce i Europie.
- Znaczenie organizacji i zarządzania w pomocy społecznej
- Zasoby ludzkie w pomocy społecznej. Kierunki zmian w profesjonalizacji pracowników pomocy społecznej
- Ewaluacja w pomocy społecznej i pracy socjalnej
- Systemy pomocy społecznej w wybranych państwach europejskich.

- Organizacja instytucjonalna pomocy społecznej: struktura podmiotów pomocy społecznej, administracja rządowa i jej rola w realizacji zadań pomocy społecznej, zadania jednostek samorządu terytorialnego z zakresu pomocy społecznej, działalność organizacji pozarządowych i podmiotów prywatnych w realizacji zadań pomocy społecznej.
- Świadczenia w pomocy społecznej : pojęcie i rodzaje świadczeń, kryteria przyznawania świadczeń, postępowanie w sprawie ustalania uprawnień do świadczeń.
- Instytucje pomocy społecznej dla rodzin: wsparcie rodzin z dziećmi, działania na rzecz reintegracji rodziny. Rozwój rodzinnej pieczy zastępczej.
- Instytucje pomocy społecznej dla seniorów.
- Instytucje pomocy społecznej dla osób z niepełnosprawnościami.
- Instytucje pomocy społecznej dla osób uzależnionych. Instytucje pomocy społecznej dla osób bezdomnych. Instytucje postpenitencjarnej pomocy społecznej.
- Prezentacja dobrych praktyk z zakresu funkcjonowania pomocy społecznej

Psychologia społeczna

Wymagania wstępne (wynikające z następstwa przedmiotów):

- Brak

Treści kształcenia:

- Domeny psychologii społecznej
- Motywy społeczne: przynależność społeczna, sprawczość i kontrola, poznanie i zrozumienie
- Poznanie społeczne: struktury wiedzy, procesy automatyczne i kontrolowane, spostrzeganie świata społecznego
- Przekonania społeczne: poglądy na naturę ludzką, przekonania o świecie społecznym
- Spostrzeganie osób: hierarchia znaczeń w zachowaniach, procesy automatyczne i kontrolowane w spostrzeganiu innych, ocenianie ludzi
- Spostrzeganie siebie: skąd się bierze JA, funkcje JA
- Samoocena: samoocena jako cecha, wzmacnianie samooceny, funkcje samooceny
- Postawy i sądy o świecie społecznym: geneza postaw, konsekwencje postaw, zmiana postaw
- Konformizm i bezrefleksyjne posłuszeństwo:
- Grupa społeczna: struktura i dynamika grupy, zadaniowe funkcjonowanie grupy, wpływy mniejszości i większości
- Stosunki międzygrupowe: źródła stereotypów i uprzedzeń, konsekwencje stereotypów i uprzedzeń, zmniejszanie uprzedzeń
- Władza: hierarchia władzy, konsekwencje posiadania władzy, natura władzy
- Zachowania prospołeczne: źródła zachowań prospołecznych, czynniki wpływające na zachowania prospołeczne, następstwa pomagania
- Agresja: źródła zachowań agresywnych, indywidualne i sytuacyjne wyznaczniki agresji, kontrola agresji
- Psychologia społeczna a dylematy związane z pracą pracownika socjalnego w ujęciu indywidualnym, zespołowym i organizacyjnym

Trening interpersonalny

Wymagania wstępne (wynikające z następstwa przedmiotów):

- Brak

Treści kształcenia:

- Komunikacja interpersonalna
- NVC- Porozumiewanie się bez przemocy
- Asertywność
- Inteligencja emocjonalna
- Zarządzanie stresem
- Rozwiązywanie konfliktów w zespole

Wprowadzenie do praktyki

Wymagania wstępne (wynikające z następstwa przedmiotów):

- Polityka społeczna w Polsce i Europie

Treści kształcenia:

- Przypomnienie informacji na temat instytucji pomocy społecznej.
- Działalność jednostek organizacyjnych rządowej i samorządowej pomocy społecznej
- Specyfika działania instytucji pomocy społecznej dla seniorów
- Specyfika działania instytucji wspierających i opiekuńczych dla osób z niepełnosprawnościami
- Specyfika działania instytucji wspierających dzieci i rodziny
- Działalność wybranych organizacji pozarządowych w sferze socjalnej.

Współczesne migracje międzynarodowe

Wymagania wstępne (wynikające z następstwa przedmiotów):

- Komunikacja międzykulturowa
- Polityka społeczna w Polsce i Europie
- Metodyka pracy socjalnej cz.1

Treści kształcenia:

- Wprowadzenie do zagadnienia migracji – główne pojęcia, definicje, rodzaje migracji.
- Kierunki i tendencje migracyjne na świecie. Migracje w liczbach. Sytuacja migrantów na świecie.
- Problem uchodźstwa. Sytuacja uchodźców w wybranych państwach świata i UE. Organizacje międzynarodowe działające na rzecz uchodźców.
- Polityka migracyjna i integracyjna państwa jako narzędzie regulowania ruchów migracyjnych. Polityki integracyjne największych państw imigracyjnych, w tym Unii Europejskiej.
- Migracje kobiet i osób wykluczonych społecznie. Kontrowersje i dyskursy wokół zjawiska migracji w pytaniach i odpowiedziach.
- Konsekwencje migracji. Problemy społeczne.
- Migranci w Polsce. Warunki życia i problemy na przykładzie uchodźców.

Podstawy prawne pracy socjalnej

Wymagania wstępne (wynikające z następstwa przedmiotów):

- Brak

Treści kształcenia:

- Geneza, pojęcie i miejsce pomocy społecznej w systemach prawnych różnych państw. Zasady i cele pomocy społecznej.
- Prawne regulacje pomocy społecznej w Polsce i wybranych krajach europejskich. Status prawnego pracownika socjalnego w Polsce i wybranych krajach europejskich.
- Administrowanie pomocą społeczną: podział kompetencji pomiędzy jednostki samorządu terytorialnego. Uprawnienia podmiotów niepublicznych w sferze pomocy społecznej.
- Organizacja pomocy społecznej. Prywatyzacja zadań publicznych w sferze pomocy społecznej i rola wolontariatu.
- Świadczenia z pomocy społecznej: pozycja prawnego świadczeniobiorcy oraz kryteria ustalania uprawnień do świadczeń. Przestanki nabycia prawa do świadczeń. Świadczenia pieniężne i niepieniężne. Postępowanie w sprawie świadczeń. Zwrot świadczeń.
- Integracja uchodźców.
- Pojęcie rodziny i jej funkcje, więzi rodzinne. Rodzina i dziecko w systemie pomocy społecznej. Prawo opiekuńcze. Opieka i kuratela.
- Rozwiązanie praktycznego problemu z zakresu pracy socjalnej z wykorzystaniem aktualnych przepisów prawnych.

Działalność pożytku publicznego i wolontariat

Wymagania wstępne (wynikające z następstwa przedmiotów):

- Brak

Treści kształcenia:

- Źródła prawne określające funkcjonowanie działalności pożytku publicznego i wolontariatu, dokumenty polityki społecznej regulujące te kwestie. Pojęcie organizacji pozarządowych, ich typów i funkcji. Prawne

i organizacyjne ramy działalności organizacji pozarządowych. Finansowanie sektora pozarządowego. Kondycja organizacji pozarządowych w Polsce.

- Pojęcie działalności pożytku publicznego i warunki uzyskania statusu organizacji pożytku publicznego. Przywileje organizacji pożytku publicznego, oraz obowiązki związane z posiadaniem takiego statusu. Bariery i stymulatory rozwoju organizacji pożytku publicznego.
- Pojęcie wolontariatu i pracy wolontarystycznej. Wolontariusz, jego prawa i obowiązki. Prawa i obowiązki instytucji korzystającej z pracy wolontariusza. Centra wolontariatu. Wolontariat w instytucjach publicznych i organizacjach pozarządowych. Wolontariat międzynarodowy.
- Współpraca administracji publicznej i organizacji pozarządowych. Współpraca pracownika socjalnego z organizacjami pozarządowymi i wolontariuszami.
- Działania organizacji pożytku publicznego w obszarze pracy socjalnej – przykłady i propozycje zmian.
- Działania wolontariackie w obszarze pracy socjalnej – przykłady i propozycje zmian.
- Współpraca organizacji pożytku publicznego i instytucji publicznych w obszarze pracy socjalnej – przykłady i propozycje zmian.

Projekt socjalny

Wymagania wstępne (wynikające z następstwa przedmiotów):

- Metodyka pracy socjalnej,
- Struktura i organizacja pomocy społecznej,
- Teoria, historia i aksjologia pracy socjalnej

Treści kształcenia:

- Pojęcie projektu socjalnego, jego rola społeczna jako narzędzia pracy pracownika socjalnego. Rodzaje projektów socjalnych i ich specyfika. Przykłady problemów społecznych inspirujących opracowywanie projektów socjalnych. Funkcje projektu. Metody pracy socjalnej wykorzystywane w tworzeniu i realizacji projektów socjalnych. Przykład metody środowiskowej opartej o projekt socjalny.
- Uwarunkowania realizacji projektu socjalnego i jego złożoność. Tworzenie lokalnych strategii pomocowych jako przykład działalności pomocowej w rozwiązywaniu problemów społecznych.
- Zasady konstruowania projektu socjalnego. Opis problemu, elementy diagnozy. Program działań społecznych a projekt socjalny. Cele projektu: cel główny i cele szczegółowe. Realność sformułowanych celów. Wykorzystanie zasobów ludzkich i środowiska. Działania możliwe do podjęcia dla realizacji wyznaczonych celów. Harmonogram zadań. Określenie środków i zaplanowanie nakładów. Wkład własny organizatorów w realizację projektu.
- Formy i sposoby oceny projektu socjalnego. Monitoring i ewaluacja projektu; cele i metody.
- Metodyka tworzenia projektu. Wybór tematyki projektu, ustalenie grup opracowujących projekty. Rozpoznanie roli i potencjału własnego projektu. Wyznaczenie etapów postępowania projektującego. Harmonogram prac w przygotowywanym projekcie (ustalenie zakresu odpowiedzialności członków zespołu projektującego) z uwzględnieniem perspektywy czasowej wykonawstwa.

Superwizja pracy socjalnej

Wymagania wstępne (wynikające z następstwa przedmiotów):

- Trening interpersonalny,
- Metodyka pracy socjalnej

Treści kształcenia:

- Modele i techniki superwizyjne
- Etyka pracy superwizyjnej
- Trening superwizyjny
- Superwizja pracy własnej

Wspieranie zatrudnienia

Wymagania wstępne (wynikające z następstwa przedmiotów):

- Ekonomia społeczna

Treści kształcenia:

- Pojęcie i funkcje rynku pracy. Podstawy prawne instytucji rynku pracy w Polsce i wybranych krajach europejskich. Bezrobocie i bierność zawodowa – istota, rodzaje, przyczyny, skutki.
- Typologia i funkcje instytucji rynku pracy w Polsce i wybranych krajach europejskich.
- Publiczne Służby Zatrudnienia w Polsce. Bezrobocie rejestrowane i poszukujący pracy.
- Usługi i instrumenty rynku pracy.
- Instrumenty aktywnej polityki rynku pracy: rodzaje, beneficjenci, kryteria przyznawania.
- Instrumenty pasywnej polityki rynku pracy: rodzaje, beneficjenci, kryteria przyznawania.
- Zatrudnienie socjalne i zatrudnienie wspierane.
- Osoby niepełnosprawne na rynku pracy. Rynek pracy osób niepełnosprawnych – podstawowe pojęcia i ogólna charakterystyka.
- Europejska strategia zatrudnienia. Instytucje rynku pracy w wybranych państwach Unii Europejskiej.
- Planowanie działań pomocowych w oparciu o normy prawne regulujące funkcjonowanie instytucji rynku pracy i zatrudnienia socjalnego. Profilowanie bezrobotnych. Organizacja poszukiwania pracy.
- Rola i zadania pracownika socjalnego w aktywizacji zawodowej klientów pomocy społecznej.
- Wspieranie osób znajdujących się w szczególnej sytuacji na rynku pracy: osoby młode i osoby starsze,
- osoby z niepełnosprawnościami i ich opiekunowie, bezrobotni długotrwale, rodzice dzieci do lat 6 i klienci pomocy społecznej.
- Projektowanie działań pomocowych wspierających aktywizację zawodową wybranych grup klientów pomocy społecznej

Mediacje

Wymagania wstępne (wynikające z następstwa przedmiotów):

- Trening interpersonalny

Treści kształcenia:

- Historia i rozwój Alternatywnych Metod Rozwiązywania Sporów (ADR)
- Status, rola i etyka pracy mediatora
- Pojęcie, klasyfikacja, cele i zasady mediacji
- Standardy i etapy procedury mediacyjnej
- Język mediacji i poszukiwania rozwiązań
- Przebieg postępowania mediacyjnego. Techniki radzenia sobie z manipulacją
- Konstruowanie ugody mediacyjnej

Przedmioty kierunkowe do wyboru**Socjologia rodziny**

Wymagania wstępne (wynikające z następstwa przedmiotów):

- Wstęp do socjologii,
- Psychologia społeczna

Treści kształcenia:

- Ewolucyjne ramy rodziny.
- Małżeństwo i rodzina. Procesy wewnątrzrodzinne
- Typy rodzin
- Struktura i funkcje rodziny
- Rodzina współczesna
- Rodzina w różnych kulturach. Kulturowe aspekty przemian rodziny i postaw wobec rodziny.
- Cykl życia rodziny.
- Alternatywne modele rodzin. Powstawanie rodziny: Związki seksualne, małżeństwa i społeczne reguły ich zawierania.
- Konflikty w rodzinie – rozwody, separacja, konflikt wokół zasobów i podziału pracy.
- Nowe style życia rodzinnego – nowe ojcostwo i nowe macierzyństwo?
- Problemy społeczne rodzin i pomoc socjalna państwa. Ubóstwo rodzin.

- Zróżnicowania społeczne rodzin.
- Przemiany ról w rodzinie

Zagadnienia zdrowia psychicznego w praktyce pracy socjalnej

Wymagania wstępne (wynikające z następstwa przedmiotów):

- Psychologia społeczna,
- Psychologia rozwojowa

Treści kształcenia:

- Pojęcie zdrowia psychicznego. Czynniki wpływające na zdrowie psychiczne jednostki.
- Prawodawstwo polskie i międzynarodowe w odniesieniu do ochrony zdrowia psychicznego.
- Wprowadzenie do psychoterapii i psychoanalizy. Rodzaje psychoterapii, wskazania do jej stosowania.
- Klasyfikacja zaburzeń i chorób psychicznych. Metody leczenia chorób i zaburzeń psychicznych. Organizacja i leczenie zaburzeń psychicznych
- Uzależnienia. Rodzaje i leczenie uzależnień
- Psychiatria dzieci i młodzieży. Zaburzenia psychiczne u dzieci i młodzieży
- Wsparcie osób będących w kryzysie zdrowia psychicznego. Rola pracownika socjalnego.
- Metody diagnozy psychiatrycznej i psychologicznej
- Zaburzenia osobowości. Zaburzenia lekowe, zaburzenia nastroju. Choroby psychiczne z grupy psychoz
- Alkoholizm, narkomania, uzależnienia behawioralne
- Psychoterapia indywidualna i grupowa
- Metody pracy z osobami z zaburzeniami psychicznymi

Pozyskiwanie funduszy na realizację projektów społecznych

Wymagania wstępne (wynikające z następstwa przedmiotów):

- Struktura i organizacja pomocy społecznej

Treści kształcenia:

- Podstawowa terminologia związana z zarządzaniem projektami
- Omówienie wybranych programów pomocowych, z których mogą być finansowane projekty społeczne. Źródła ich finansowania (fundusze strukturalne, inne fundusze europejskie i krajowe).
- Logika tworzenia projektu społecznego: podstawowe metody i narzędzia analizy potrzeb oraz planowania projektów (m.in. podejście oparte na matrycy logicznej)
- Definiowanie wskaźników do monitorowania i ewaluacji projektów społecznych.
- Innowacje społeczne – pojęcie, zasady planowania i wdrażania. Przykłady.
- Analiza potrzeb realizacji projektu: identyfikacja problemów i definiowanie celów ogólnych i szczegółowych projektu społecznego.
- Identyfikacja wymagań projektowych: analiza dokumentacji konkursu w wybranym programie pomocowym.
- Tworzenie ram koncepcyjnych projektu: podejście oparte na matrycy logicznej.
- Analiza interesariuszy projektu.
- Narzędzia szczegółowego planowania projektu społecznego: zakres, harmonogram, koszty projektu.
- Podstawy analizy ryzyka w projekcie społecznym. Identyfikacja. Analiza jakościowa/ilościowa. Reakcje na ryzyko.

Zarządzanie placówką i kadrami w pomocy społecznej

Wymagania wstępne (wynikające z następstwa przedmiotów):

- Elementy organizacji i zarządzania

Treści kształcenia:

- Tworzenie i rozwój organizacji społecznych
- Zarządzanie placówką organizacji społecznej
- Zarządzanie personelem w organizacji społecznej
- Zabezpieczenie kadr socjalnych – dobór, selekcja, adaptacja i ocena pracowników

- Wynagradzanie i motywowanie pracowników organizacji społecznej
- Zarządzanie zmianą w organizacji społecznej
- Strategie zarządzania w placówkach pomocy społecznej
- Przygotowanie zawodowe kadr placówek pomocy społecznej
- Organizacja czasu pracy pracownika socjalnego i kierownika zespołów pracowniczych
- Zarządzanie zmianą w organizacji
- Identyfikacja procesu zatrudniania, motywowania, wynagradzania i oceniania pracowników socjalnych
- Propozycje możliwych rozwiązań problemów pojawiających się w obszarze zarządzania zasobami ludzkimi w wybranej organizacji społecznej

Praca socjalna z młodzieżą

Wymagania wstępne (wynikające z następstwa przedmiotów):

- Psychologia rozwojowa,
- Metodyka pracy socjalnej,
- Psychologia społeczna,
- Podstawy prawne pracy socjalnej

Treści kształcenia

- Rozwój emocjonalny i społeczny młodzieży
- Metody i działania w pracy socjalnej z młodzieżą
- Instytucje pomocy społecznej i formy wsparcia dla młodzieży
- Praca z młodzieżą z zaburzeniami zachowania
- Praca z młodzieżą wykazującą zachowania samobójcze
- Przeciwdziałanie uzależnieniom od substancji psychoaktywnych
- Praca socjalna z młodzieżą opuszczającą placówki opiekuńczo-wychowawcze

Praca socjalna z uchodźcami i imigrantami

Wymagania wstępne (wynikające z następstwa przedmiotów):

- Współczesne migracje międzynarodowe

Treści kształcenia:

- Zagadnienia podstawowe i definicje: migracje, uchodźstwo, migranci, mniejszości narodowe i etniczne, mniejszości językowe, integracja społeczna, akulturacja, asymilacja.
- Problem migracji we współczesnym świecie. Uchodźcy i migranci w świetle prawa: międzynarodowego, europejskiego, polskiego. Sytuacja migracyjna w Europie w XXI wieku. Wyzwania i narzędzia adaptacji.
- Podmioty działające w obszarze problematyki migracyjnej – podmioty międzynarodowe, krajowe i pozarządowe.
- Prawa socjalne uchodźców i imigrantów (ustawodawstwo międzynarodowe, unijne i polskie).
- Pomoc socjalna dla cudzoziemców ubiegających się o status uchodźcy. Integracja i adaptacja uchodźców w społeczeństwie.
- Praca socjalna z uchodźcami i imigrantami w środowisku lokalnym. Metody i formy.
- Edukacja cudzoziemców i uznawanie ich kwalifikacji. Wyzwania i problemy towarzyszące pojawianiu się dzieci cudzoziemców w szkołach.
- Indywidualne Programy Integracyjne jako forma pracy z uchodźcami i cudzoziemcami. Założenia IPI, dane liczbowe, postępy w procesie integracji, rola pracownika socjalnego podczas realizacji IPI.
- Świadczenia pomocy społecznej dla uchodźców i imigrantów.
- Kwestie mieszkaniowe cudzoziemców.
- Zatrudnienie i aktywizacja zawodowa cudzoziemców.
- Praca socjalna z migrantami i uchodźcami – wybrane lokalne działania integracyjne

Starość i procesy starzenia w pracy pracownika socjalnego

Wymagania wstępne (wynikające z następstwa przedmiotów):

- Brak

Treści kształcenia:

- Znaczenie pracy socjalnej z osobami starszymi
- Przyczyny trudnej sytuacji życiowej seniorów (zdrowotne, ekonomiczne, społeczne i in.)
- Kategorie osób starszych a możliwości pracy socjalnej
- Standardy pracy socjalnej z osobami starszymi. Etapy postępowania w pracy socjalnej z osobą starszą
- Aktywizacja osób starszych w środowisku zamieszkania
- Instytucje działające na rzecz poprawy sytuacji życiowej seniorów
- Świadczenia, usługi i przywileje przysługujące osobom starszym
- Rola komunikacji interpersonalnej w pracy socjalnej z osobami starszymi
- Przykłady i propozycje działań z zakresu pracy socjalnej z osobami starszymi

Aktywizacja seniorów w społeczności lokalnej

Wymagania wstępne (wynikające z następstwa przedmiotów):

- Brak

Treści kształcenia:

- Starość i starzenie się, pojęcie i zakres zjawiska
- Przyczyny i skutki starzenia się indywidualnego i społecznego społeczeństw.
- Aktywność i aktywizacja seniorów, definicje, formy i obszary, funkcje.
- Sieć wsparcia społecznego – wsparcie społeczne w ujęciu strukturalnym i funkcjonalnym, formy wsparcia, płaszczyzny wsparcia. Znaczenie społeczności lokalnej w procesie aktywizacji seniorów.
- Aktywność edukacyjna seniorów, możliwości rozwojowe seniorów, teoria uczenia się przez całe życie.
- Uniwersytety Trzeciego Wieku i Kluby Seniora jako forma aktywizacji społecznej. Programy aktywizujące seniorów w obszarze nowych technologii i cyfryzacji.
- Aktywność kulturalna seniorów.
- Podstawy komunikacji interpersonalnej z osobami starszymi.
- Turystyka i rekreacja w życiu ludzi starszych.
- Aktywizacja osób starszych w społeczności lokalnej – analiza istniejących form wsparcia.

Praca socjalna z dzieckiem i rodziną

Wymagania wstępne (wynikające z następstwa przedmiotów):

- Psychologia rozwojowa,
- Teoria, historia i aksjologia pracy socjalnej,
- Metodyka pracy socjalnej,
- Psychologia społeczna,
- Podstawy prawne pracy socjalnej

Treści kształcenia:

- Formy pracy z rodziną przeżywającą problemy opiekuńczo – wychowawcze.
- Metody wsparcia rodziny skoncentrowane na rozwiązaniu problemów.
- Opracowanie i realizacja planu pracy korekcyjnej z rodziną. Wybrane dokumenty stosowane w pracy z rodziną.
- Podejmowanie działań interwencyjnych i zaradczych w sytuacjach zagrożenia bezpieczeństwa dzieci i dorosłych członków rodziny.
- Sposoby monitoringu i ewaluacji sytuacji rodziny oraz ocena efektywności działań.
- Metody praktycznego zastosowania idei *empowerment* w z rodziną.

Praca socjalna z osobami z niepełnosprawnościami

Wymagania wstępne (wynikające z następstwa przedmiotów):

- Brak

Treści kształcenia:

- Niepełnosprawność a praca socjalna. Pojęcie i modele rozumienia niepełnosprawności. Osoby niepełnosprawne w polityce społecznej państwa.
- Niepełnosprawność w Polsce i na świecie – dane liczbowe. Podstawowe ulgi i uprawnienia osób z niepełnosprawnościami.

- Rehabilitacja osób niepełnosprawnych i jej etapy: rehabilitacja medyczna, psychologiczna, społeczna, środowiskowa i zawodowa. Instytucje wspomagające proces integracji i rehabilitacji i ich zadania.
- Specyfika usług doradczych i socjalnych dla osób z niepełnosprawnością
- Wybrane problemy związane z niepełnosprawnością spotykane w pracy socjalnej
- Skuteczne komunikowanie się z klientem z niepełnosprawnością. Zasady savoir-vivre w kontaktach z osobami z niepełnosprawnościami.
- Wspieranie osób z niepełnosprawnością i ich rodzin. Odzyskiwanie poczucia zaradności.
- Self-adwokatura a prawo decydowania o własnym życiu. Opieka wytchnieniowa a asystentura rodzinna.
- Pracownik socjalny wobec niepełnosprawności klienta. Standardy i narzędzia pracy socjalnej z osobami z niepełnosprawnością i ich rodzinami.
- Projekty i inicjatywy instytucji publicznych i organizacji pozarządowych z zakresu aktywizacji społecznej
- Aktywizacja zawodowa osób z niepełnosprawnością. Instrumenty aktywizacji zawodowej osób niepełnosprawnych; działania adresowane do samych osób niepełnosprawnych oraz działania adresowane do pracodawców Rola pracownika socjalnego w rozwijaniu przedsiębiorczości i aktywności w zakresie poszukiwania pracy przez osoby z niepełnosprawnością.
- Przykłady i propozycje działań i metod rozwiązywania problemów z zakresu pracy socjalnej z osobami z niepełnosprawnościami

Sytuacja socjalna i problemy społeczno-kulturowe mniejszości etnicznych

Wymagania wstępne (wynikające z następstwa przedmiotów):

- Wprowadzenie do pracy socjalnej,
- Praca socjalna z uchodźcami i imigrantami

Treści kształcenia:

- Podstawowe pojęcia związane z pracą socjalną z mniejszościami: mniejszości i ich typy i rodzaje (narodowe, etniczne, kulturowe), sposoby włączenia i traktowania mniejszości, akulturacja, asymilacja, integracja, włączenie społeczne.
- Specyfika kulturowa i społeczna różnych grup mniejszościowych.
- Unia Europejska i mniejszości. Sytuacja mniejszości w innych państwach Unii Europejskiej. Europejskie kierunki zmian społecznych.
- Możliwości aktualnego wspierania inicjatyw grup mniejszościowych, możliwości włączania przedstawicieli grup mniejszościowych w aktywność pozarządową.
- Czynniki wpływające na sytuację grup mniejszościowych: uwarunkowania i przemiany kulturowe, polityczne, prawne, ekonomiczne.
- Główni aktorzy przemian społecznych wpływających na sytuację mniejszości.
- Stosunek grup większościowych do mniejszości. Czynniki wzajemnego wpływu.
- Główne problemy grup mniejszościowych. Szczególne zagrożenia dotyczące grup mniejszościowych. Ubóstwo i zagrożenie nim. Wieloaspektowe wykluczenie społeczne.
- Praktyka a teoria pracy z grupami mniejszościowymi. Szczególne problemy.
- Opracowanie krótkiego przewodnika dotyczącego wybranej mniejszości (kulturowej, etnicznej, narodowej) przeznaczonego dla pracowników socjalnych (lub ewentualnie grup zawodowych stykających się na płaszczyźnie społecznej lub socjalnej z przedstawicielami mniejszości np. policjanci, lekarze, nauczyciele, urzędnicy), uwzględniającego specyfikę społeczno-kulturową grupy mniejszościowej, mającego na celu podniesienie efektywności kontaktu, komunikacji i wsparcia.

Praca socjalna z osobami w kryzysie bezdomności

Wymagania wstępne (wynikające z następstwa przedmiotów):

- Metodyka pracy socjalnej,
- Struktura i organizacja pomocy społecznej,
- Podstawy prawne pracy socjalnej

Treści kształcenia:

- Bezdomność jako problem społeczny

- Przyczyny bezdomności
- Specyfika sytuacji życiowej osób bezdomnych i zagrożonych bezdomnością
- Metodyka pracy socjalnej z osobami w kryzysie bezdomności
- Formy działań wspomagających osoby w kryzysie bezdomności
- Diagnoza i działania interwencyjne wobec osób w kryzysie bezdomności
- Plan pracy i rodzaje działań kierowanych do osób w kryzysie bezdomności
- Plan pracy i działania kierowane do osób zagrożonych bezdomnością (zapobieganie bezdomności)

Praca socjalna z osobami uzależnionymi

Wymagania wstępne (wynikające z następstwa przedmiotów):

- Psychologia rozwojowa,
- Psychologia społeczna,
- Metodyka pracy socjalnej

Treści kształcenia:

- Uzależnienia jako problem społeczny – kontekst kulturowy, historyczny, epidemiologia
- Teoretyczne modele uzależnień
- Mechanizmy powstawania uzależnień.
- Uzależnienia chemiczne i behawioralna - kryteria diagnostyczne
- Charakterystyka substancji psychoaktywnych
- Uzależnienia chemiczne: rodzaje, etapy, objawy, specyficzne zjawiska
- Uzależnienia behawioralne: rodzaje, etapy, objawy, specyficzne zjawiska
- Formy pomocy osobom uzależnionym i współuzależnionym w Polsce i na świecie
- Programy przeciwdziałania uzależnieniom – założenia współczesnej profilaktyki- dobre praktyki
- Przeciwdziałanie uzależnieniom - konstruowanie programów profilaktycznych

Przeciwdziałanie marginalizacji i wykluczeniu społecznemu

Wymagania wstępne (wynikające z następstwa przedmiotów):

- Polityka społeczna w Polsce i Europie,
- Struktura i organizacja pomocy społecznej

Treści kształcenia:

- Marginalizacja i wykluczenie społeczne w polityce społecznej w ujęciu historycznym i socjologicznym
- Marginalizacja i wykluczenie społeczne w działalności instytucji pomocy społecznej
- Pojęcie człowieka zbędnego i mechanizmy zbędności: problemy z uczestnictwem w życiu społecznym i dostępem do zasobów, instytucji i systemów społecznych
- Marginalność i grupy zmarginalizowane: paradygmaty wykluczenia społecznego, dyskursy wykluczenia społecznego
- Marginalizacja i stereotypowość w postrzeganiu klientów pomocy społecznej
- Przejawy oraz kryteria marginalizacji i wykluczenia społecznego w Polsce i Unii Europejskiej
- Analiza wybranych obszarów marginalizacji i wykluczenia społecznego: kryteria empiryczne i wskaźniki statystyczne
- Młodzież w obliczu ekskluzji społecznej
- Marginalizacja i wykluczenie społeczne w kontekście choroby alkoholowej
- Marginalizacja i wykluczenie społeczne osób niepełnosprawnych, osób pozostających bez pracy, osób starszych

Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie

Wymagania wstępne (wynikające z następstwa przedmiotów):

- Metodyka pracy socjalnej,
- Struktura i organizacja pomocy społecznej,
- Podstawy prawne pracy socjalnej

Treści kształcenia:

- Definicja przemocy w rodzinie. Rodzaje i formy przemocy w rodzinie. Przyczyny i skutki przemocy w rodzinie.

- Zadania instytucji państwowych w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
- Charakterystyka osób doznających przemocy w rodzinie. Przemoc w rodzinie wobec dzieci, osób starszych i niepełnosprawnych
- Zasady postępowania wobec osób dotkniętych przemocą w rodzinie:
- Charakterystyka pracy ze sprawcami przemocy w rodzinie.
- Prawne aspekty przemocy w rodzinie
- Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie – przykłady działań

Seminarium dyplomowe

Część 1 przedmiotu

Wymagania wstępne (wynikające z następstwa przedmiotów):

- Tworzenie tekstów akademickich

Treści kształcenia:

- Opracowywanie planu merytorycznego pracy dyplomowej, na który składają się: analiza sytuacji początkowej (stan obecny, niedomagania, stan docelowy), sformułowanie problemu, określenie celu i zakresu działań, charakterystyka koncepcji rozwiązania, formułowanie problemów i hipotez badawczych (głównego i szczegółowych), charakterystyka przyjętej metodologii badawczej (metody, procedury, techniki i narzędzia badawcze), przegląd i opracowanie spisu literatury, baz informacyjnych i innych zasobów
- Opracowywanie harmonogramu działań

Część 2 przedmiotu

Wymagania wstępne (wynikające z następstwa przedmiotów):

- Seminarium dyplomowe cz. 1

Treści kształcenia:

- Udokumentowanie przeprowadzonych działań w postaci gotowej pracy dyplomowej, składającej się z następujących części: wstęp, w tym jasno określony cel pracy, część główna pracy, podzielona na rozdziały (ewentualnie podrozdziały), dostosowana do specyfiki i przedmiotu rozwiązywanego problemu (zagadnienia), składająca się z części teoretycznej i praktycznej, zakończenie, literatura, streszczenie, załączniki.”

kierunkowe efekty uczenia się		Dyscyplina	moduły kształcenia																												
symbol	treść		ogólnouczelniane					podstawowe					kierunkowe																		
		1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5										
Punkty ECTS		10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37		
K_U19	potrafi planować i organizować pracę indywidualną oraz grupową; współdziałać i pracować w grupie, przyjmując w niej różne role;	1																													
K_U20	potrafi doskonalić umiejętności w zakresie rozwoju osobistego, w tym wyznaczania kierunków własnego rozwoju i kształcenia zawodowego oraz dokształcania się w sferze zawodowej;	1			X																										
K_K01	prawidłowo identyfikuje i rozstrzyga dylematy związane z pracą pracownika socjalnego, przestrzega zasad etyki zawodowej i wymaga tego od innych, dba o dorobek i tradycje zawodowe;	1									X											X									
K_K02	jest gotów do angażowania się w działania na rzecz środowiska społecznego, uczestniczenia w przygotowaniu projektów społecznych (politycznych, gospodarczych, obywatelskich), na rzecz interesu publicznego; myśli i działa w sposób przedsiębiorczy;	1		X																											
K_K03	cechuje go nieustanna gotowość do uznania znaczenia wiedzy, krytycznej oceny wiedzy własnej oraz otwartość do zrozumienia zagadnienia/problemu	1			X																										
Liczba efektów realizowana na danym przedmiocie		37	1	2	2	3	1	3	7	2	2	4	8	5	3	7	3	5	3	4	2	4	3	4	6	4	4	2	4	4	3
			3	4	4	3	4	3	4	3	4	3	4	3	4	3	4	3	4	3	4	3	4	3	4	3	4	3	4	3	4